

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 2 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list Crne Gore“ br. 40/10, 46/10 i 06/13), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 30. oktobra 2017. godine, utvrdio je

SMJERNICE ZA OSTVARIVANJE POLITIKE CENTRALNE BANKE CRNE GORE U 2018. GODINI

1. U cilju daljeg podsticanja i očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, a posebno podsticanja i očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: CBCG) će:
 - a. preduzimati potrebne aktivnosti i primjenjivati sve raspoložive mjere i instrumente monetarne i prudencijalne politike u skladu sa zakonom;
 - b. kontinuirano preispitivati politiku obavezne rezerve, kao najznačajnijeg instrumenta monetarne politike i, po potrebi, korigovati stopu obavezne rezerve i/ili obuhvata osnovice;
 - c. kontinuirano analizirati potencijalne rizike i prijetnje po finansijsku stabilnost u cilju njihove identifikacije i smanjenja njihovog uticaja kroz implementaciju ostalih instrumenata monetarne politike;
 - d. razvijati instrumente makroprudencione politike;
 - e. pratiti i analizirati stanje u svim segmentima finansijskog sistema, u cilju blagovremenog utvrđivanja svih potencijalnih uzroka nestabilnosti i sposobnosti sistema da ih apsorbuje;
 - f. analizirati uticaj makroekonomskih kretanja u zemlji i uticaje iz okruženja na finansijsku stabilnost u Crnoj Gori i, po potrebi, preduzimati odgovarajuće mjere iz svoje nadležnosti i davati preporuke za preduzimanje mjera čija primjena nije u nadležnosti CBCG, u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o CBCG, Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom;
 - g. unapređivati statističku osnovu i indikatore za praćenje finansijske stabilnosti s ciljem adekvatne identifikacije i procjene potencijalnih rizika u oblastima iz nadležnosti CBCG;
 - h. sprovesti makro stresna testiranja s ciljem testiranja otpornosti bankarskog sistema na potencijalne šokove iz makroekonomskog okruženja;
 - i. uskladiti rješenja iz Plana za upravljanje finansijskom krizom u oblastima iz nadležnosti CBCG sa izmjenama u regulatornom okviru i inicirati izmjene nacionalnog Plana za upravljanje finansijskom krizom na nivou cjelokupnog finansijskog sistema;
 - j. intenzivno saradivati sa ostalim regulatorima finansijskog sistema u zemlji, kao i sa relevantnim inostranim regulatorima i drugim institucijama, iz domena finansijske stabilnosti;

- k. dalje razvijati sistem direktnog izvještavanja privrednih društava prema CBCG u cilju podizanja kvaliteta podataka i efikasnije implementacije međunarodnih standarda;
- l. pratiti i analizirati kretanje inflacije u zemlji i vršiti njeno prognoziranje;
- m. radi očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, kao ključnog elementa finansijskog sistema, CBCG će:
- nastaviti sa primjenom politike opreznog licenciranja novih banaka i odobravanja izmjena u strukturi akcionara postojećih banaka, polazeći od zaštite interesa deponenata i povjerilaca banaka, kao i licenciranja drugih pružalaca finansijskih usluga kojima CBCG izdaje dozvolu za rad;
 - raditi na unapređenju procesa upravljanja rizicima u bankama i procesa supervizije zasnovanog na rizicima;
 - kontinuirano unapređivati proces stresnog testiranja banaka i primjenjivati ga u praksi s ciljem blagovremenog utvrđivanja potreba za dodatnim kapitalom i likvidnim sredstvima banaka;
 - u skladu sa zakonskim rješenjima vršiti nadzor nad primjenom regulative od strane banaka, lizing društava i mikrokreditnih finansijskih institucija u dijelu potrošačkih kredita;
 - nastaviti saradnju sa međunarodnim institucijama na polju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, uz istovremeno jačanje mehanizama i procedura neophodnih za uspješnu implementaciju datog procesa;
 - intenzivno pratiti kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu, sa posebnim akcentom na volatilnosti koje mogu imati negativne reperkusije na bankarski sektor u Crnoj Gori, sa svrhom preventivnog djelovanja i kreiranja sistema adekvatnog nivoa zaštitnog kapitala u odnosu na spoljne šokove;
 - razvijati saradnju sa supervizorima stranih matičnih bankarskih grupa koja imaju zavisna pravna lica u Crnoj Gori, kao i ključnim finansijskim institucijama poput Svjetske banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske centralne banke i Evropskog autoriteta za bankarstvo, s ciljem sinhronizovanja supervizorskih aktivnosti;
 - pratiti i implementirati unapređenja na planu međunarodnih multilateralnih dogovora i usvojenih konvencija u oblasti bankarstva.
2. U cilju pružanja podrške Vladi Crne Gore u ostvarivanju ekonomske politike, u mjeri u kojoj to neće dovesti u pitanje ostvarivanje sopstvenih ciljeva i ustavnih odgovornosti i ugroziti nezavisnost, CBCG će:
- a. podržavati ekonomsku politiku Vlade Crne Gore na način da svojim aktivnostima, mjerama i instrumentima doprinosi privrednom oporavku, povećanju zaposlenosti i konkurentnosti u funkciji održavanja finansijske stabilnosti i podsticanja ekonomskog rasta i razvoja;
 - b. pratiti i analizirati makroekonomske indikatore u Crnoj Gori, zemljama regiona, Evropskoj uniji i na globalnom nivou, s ciljem izrade pouzdanih makroekonomskih prognoza;

- c. kontinuirano razvijati makroekonomski model crnogorske privrede za praćenje i prognoziranje makroekonomskih kretanja;
 - d. za potrebe kompilacije monetarne i finansijske statistike usklađene sa ESA2010 metodologijom i ECB regulativom, razviti novi sistem izvještavanja banaka prema Centralnoj banci Crne Gore. Takođe, kreirati bazu podataka za potrebe kompilacije finansijskih računa na osnovu razvoja novog sistema izvještavanja banaka prema Centralnoj banci;
 - e. kontinuirano prikupljati, obrađivati i publikovati statističke podatke za koje je proizvođač CBCG, a koji predstavljaju značajne inpute za utvrđivanje ekonomske politike;
 - f. publikovati tematske radne studije i druge publikacije koje će se baviti aktuelnim makroekonomskim i finansijskim problemima.
- 3.** U cilju održavanja i unapređenja sigurnog, efikasnog i efektivnog platnog prometa, CBCG će:
- a. kontinuirano raditi na održavanju stabilnog i efikasnog funkcionisanja platnog sistema Centralne banke, kao osnovne infrastrukture platnog prometa u Crnoj Gori i njegovom daljem unapređenju kroz praćenje i implementaciju međunarodnih standarda, principa i najbolje prakse funkcionisanja savremenih platnih sistema i platnog prometa uopšte;
 - b. nastaviti sa kvalitetnim i efikasnim obavljanjem usluga platnog prometa u zemlji, kako za postojeće, tako i za nove klijente Centralne banke;
 - c. usaglašavati regulatorni okvir platnog prometa sa novom regulativom EU i međunarodnim standardima;
 - d. vršiti efikasnu kontrolu obavljanja platnog prometa u cilju obezbjeđenja pružanja platnih usluga u skladu sa propisima;
 - e. sprovesti opreznu politiku izdavanja dozvola za rad platnog sistema i izdavanja odobrenja platnim institucijama i institucijama za elektronski novac;
 - f. kontinuirano raditi na unapređenju funkcionalnog modela prinudne naplate koju Centralna banka vrši u skladu sa odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
 - g. dalje razvijati funkciju nadgledanja platnih sistema polazeći od primjene međunarodnih standarda.
- 4.** U cilju održavanja sistema efikasnog i kvalitetnog upravljanja međunarodnim rezervama u ambijentu koji karakterišu negativne kamatne stope na međunarodnom finansijskom tržištu, kao i unapređivanja institucionalnih i drugih preduslova vezanih za praćenje upravljanja međunarodnim rezervama, unapređivanja obavljanja poslova depozitara, bankara i fiskalnog agenta državnih organa i organizacija, kao i sprovođenja kvalitetnog i efikasnog platnog prometa sa inostranstvom, obezbjeđivanja potrebnih količina i apoenske strukture gotovog novca, kao i zaštite eura od falsifikovanja, CBCG će:

- a. nastaviti sa repozicioniranjem finansijskih instrumenata unutar portfolia, a sredstva investirati u sigurne i likvidne instrumente, vodeći računa o profitabilnosti plasmana;
- b. permanentno pratiti situaciju na međunarodnom finansijskom tržištu i politiku ulaganja sredstava blagovremeno, kroz taktičku alokaciju, prilagođavati kretanjima na tom tržištu;
- c. u skladu sa poštovanjem principa likvidnosti i sigurnosti razmotriti, repozicioniranje postojećih finansijskih instrumentata u portfoliju uz funkcionalno odvajanje upravljanja rizicima i upravljanja sredstvima međunarodnih rezervi, a s ciljem uspješnog uravnoteženja rizika ulaganja i ostvarenog prinosa;
- d. sagledati mogućnosti investiranja sredstava u nove finansijske instrumente i strategije, polazeći prevashodno od principa sigurnosti radi unapređenja diversifikacije ulaganja i eventualnog ostvarenja većih prinosa;
- e. kontinuirano pratiti i analizirati finansijsku situaciju i rejting banaka, kako sadašnjih tako i potencijalnih partnera i blagovremeno usmjeravati sredstva prema onim subjektima koji obezbjeđuju veći stepen sigurnosti plasmana i istovremeno ostvarivanje većeg prihoda;
- f. u svojstvu fiskalnog agenta nastaviti rad na usavršavanju platforme za sprovođenje postupka aukcije državnih zapisa u cilju podizanja nivoa kvaliteta servisa;
- g. kvalitetno i efikasno obavljati poslove platnog prometa sa inostranstvom i konstantno raditi na daljem unapređenju kroz praćenje i implementaciju međunarodnih standarda i principa na kojima se zasniva funkcionisanje savremenih platnih sistema;
- h. konstantno unapređivati postojeće i uspostavljati nove korespondentske odnose sa stranim centralnim i poslovnim bankama i drugim međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama prateći dešavanja na međunarodnom tržištu;
- i. permanentno pratiti stanje i kretanje gotovog novca u trezoru Centralne banke i trezorima banaka;
- j. na osnovu relevantnih pokazatelja, sagledavati potrebe za gotovim novcem i planirati optimalnu količinu i apoenku strukturu gotovog novca neophodnog za uredno i blagovremeno snabdijevanje klijenata Banke;
- k. blagovremeno inicirati unošenje potrebnih količina i apoenske strukture novčanica i kovanog novca iz korespondentske banke u inostranstvu, odnosno iznošenje viška sredstava u korespondentsku banku u inostranstvu, u cilju optimizacije troškova držanja gotovine u trezoru, kao i vršiti zamjenu pohabanih i oštećenih novčanica;
- l. efikasno upravljati efektivnim stranim novcem;
- m. na planu zaštite eura od falsifikovanja;

- nastaviti saradnju sa inostranim subjektima angažovanim na planu zaštite eura od falsifikovanja, kroz stalnu razmjenu informacija (korespondencija i izvještavanje), učešće na seminarima i treninzima;
- obezbijediti potrebnu infrastrukturu za potrebe rada nacionalnih centara na planu zaštite eura od falsifikovanja;
- nastaviti saradnju sa Upravom policije i Vrhovnim državnim tužilaštvom, kroz unapređenje poslovne saradnje i pravovremene razmjene podataka, informacija i obezbjeđenja međusobne pomoći u sprječavanju falsifikovanja novca;
- nastaviti saradnju sa svim rukovaocima gotovinom u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđenja potpune primjene donešene regulative iz oblasti zaštite eura od falsifikovanja, usklađene sa pravnom tekovinom EU/ECB.

5. U cilju nastavka aktivnog učešća CBCG u procesu pregovora za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji i ispunjavanja obaveza preuzetih kroz pregovaračka poglavlja i s ciljem unapređenja saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama i drugim centralnim bankama, CBCG će:

- a. nastaviti aktivnosti na usklađivanju regulative sa pravnom tekovinom EU u oblastima kojima se uređuje poslovanje Centralne banke, bankarski sektor i pružanje drugih finansijskih usluga, iz nadležnosti CBCG. U tom pravcu će se:
 - preduzimati aktivnosti i mjere propisane Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bankama, kojima je implementirana EU BRRD, kroz pojačani nadzor supervizije nad bankama u cilju prepoznavanja indikatora ranog upozorenja slabljenja finansijske pozicije banaka;
 - u okviru Twinning projekta pripremiti novi Zakon o bankama koji će biti usklađen sa novim paketom propisa EU vezanim za kapitalne zahtjeve kreditnih institucija (Bazel III) i pripremiti podzakonske akte za izvršenje tog zakona, sa svrhom implementacije Bazela III kojim se uvode novi standardi kapitala i likvidnosti usmjereni ka jačanju kapitalne baze banaka;
 - pripremiti i usvojiti sve podzakonske propise koji proizilaze iz Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima i kreirati organizacione i kadrovske pretpostavke za obavljanje aktivnosti proisteklih iz ovih rješenja;
 - usvojiti podzakonska akta za izvršavanje Zakona o sanaciji banaka i kreirati organizacione i kadrovske pretpostavke za obavljanje aktivnosti proisteklih iz ovih rješenja;
 - uspostaviti Sanacioni fond u skladu sa odredbama Zakona o sanaciji banaka;
 - implementirati novi međunarodni standard finansijskog izvještavanja MSFI br. 9;
 - aktivno učestvovati u pripremi novog Zakona o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata;

- nastaviti aktivnosti na kreiranju sistema izvještavanja monetarno-finansijskih institucija kojim će se obezbijediti usklađenost monetarne i finansijske statistike u oblasti bilansne statistike i statistike kamatnih stopa;
 - započeti aktivnosti na kreiranju sistema izvještavanja monetarno-finansijskih institucija i ostalih institucija za potrebe izrade finansijskih računa;
 - na osnovu potpisanih memoranduma o saradnji zaključenih sa Evropskim autoritetom za bankarstvo, centralnim bankama i drugim supervizorima i regulatorima bankarskog sektora iz zemalja članica EU i regiona, raditi na jačanju saradnje i razmjeni informacija s ciljem boljeg sagledavanja potencijalnih rizika i njihovog uticaja na bankarski sistem;
- b. nastaviti sa aktivnim učešćem predstavnika CBCG u pregovaračkim strukturama i radnim grupama za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlja iz djelokruga rada CBCG;
 - c. nastaviti redovne aktivnosti na ispunjavanju obaveza preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2018–2020. godine;
 - d. učestvovati u koordinaciji i pripremi Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru koji se jednom godišnje dostavlja Evropskoj komisiji u cilju ocjene makroekonomske situacije i mjera strukturnih reformi;
 - e. održavati redovan dijalog sa Evropskom centralnom bankom u kontekstu redovne godišnje ocjene srednjoročnih politika i prioriteta zemalja kandidata;
 - f. na osnovu potpisanog sporazuma sa Evropskim autoritetom za bankarstvo, centralnim bankama regiona i ostalim međunarodnim institucijama, nastaviti aktivnosti na unapređenju saradnje i razmjeni informacija u oblasti supervizije bankarskih sistema;
 - g. učestvovati u pripremi dokumentacije i implementaciji projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije, s ciljem unapređenja i usklađivanja regulatornog, institucionalnog i operativnog okvira sa standardima ESCB-a;
 - h. koordinirati komunikaciju i ispunjenje obaveza koje proističu iz članstva u MMF-u i uloge fiskalnog agenta države Crne Gore u toj međunarodnoj finansijskoj instituciji;
 - i. pratiti aktivnosti, koordinirati komunikaciju i unapređivati dalju saradnju sa Grupacijom Svjetske banke, Evropskom bankom za obnovu i razvoj, Evropskom investicionom bankom i drugim međunarodnim organizacijama, posebno u oblastima od značaja za CBCG;
 - j. pratiti ispunjavanje preporuka iz Programa procjene finansijskog sektora za Crnu Goru koji su 2015. godine sproveli eksperti Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke;
 - k. raditi na daljem afirmisanju CBCG na međunarodnom planu kroz koordinaciju i organizaciju međunarodnih skupova i seminara, pripreme radnih i/ili studijskih posjeta i učešća visokih predstavnika CBCG na međunarodnim skupovima i konferencijama;

- l. preduzimati aktivnosti koje proizilaze iz članstva CBCG u Klubu guvernera banaka zemalja Crnomorskog regiona, Centralne Azije i Balkana;
 - m. učestvovati u radu Irving-Fišerovog komiteta za statistiku centralnih banaka BIS banke.
 - n. unapređivati, koordinisati i realizovati bilateralnu tehničku saradnju sa centralnim bankama regiona, centralnim bankama Evropskog sistema centralnih banaka, institucijama Evropske unije i drugim međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama;
 - o. nastaviti aktivnosti na jačanju institucionalnih i administrativnih kapaciteta, s ciljem stvaranja uslova za buduće nesmetano funkcionisanje CBCG u okviru Evropskog sistema centralnih banaka.
6. U cilju unapređenja adekvatnosti strukture administrativnih kapaciteta za sprovođenje definisane politike, međunarodnih standarda i dobre poslovne prakse, kao i implementacije promjena uslovljenih procesom evropskih integracija i drugim promjenama u poslovnom okruženju, posvetiće se posebna pažnja daljem usavršavanju zaposlenih kroz:
- a. učešća zaposlenih na seminarima i radionicama u zemlji i inostranstvu u cilju unapređenja stručnih znanja;
 - b. obrazovanja zaposlenih radi sticanja viših akademskih zvanja i specijalističkih znanja za obavljanje pojedinih vrsta poslova;
 - c. organizovanja regionalnih i međunarodnih seminara, radionica i/ili konferencija na kojima će zaposleni biti u prilici da razmijene znanja i iskustva sa predstavnicima drugih srodnih institucija u relevantnim oblastima.
7. U skladu sa najvišim standardima transparentnosti, CBCG će biti otvorena u svom radu, njegujući pristup dvosmjerne komunikacije u odnosima sa zaposlenima i zainteresovanom javnošću. Posebna pažnja će se posvetiti unapređenju nivoa i kvaliteta finansijske pismenosti kroz projekte iz oblasti finansijske edukacije. Sa tim ciljem, CBCG će:
- a. pravovremeno, jasno i pouzdano informisati domaću i međunarodnu javnost o svim aspektima poslovanja i ostvarivanja svojih ustavnih i zakonskih odgovornosti, na način koji je razumljiv najširoj javnosti;
 - b. pripremati saopštenja za javnost, konferencije za medije, intervju rukovodstva i zaposlenih, izdavati redovne i povremene publikacije, ažurirati internet stranicu CBCG i dr;
 - c. afirmisati princip jednakog tretmana u odnosu sa predstavnicima medija;
 - d. nastaviti sa sprovođenjem projekata iz oblasti finansijske edukacije poput „Nedjelje štednje“ i „Nedjelje finansija“, u cilju finansijskog opismenjavanja najšire javnosti u oblasti bankarstva i finansija;
 - e. inicirati izradu Nacionalne strategije za finansijsku edukaciju, koja ima za cilj podizanje opšte finansijske pismenosti.

- 8.** U cilju očuvanja, zaštite i zadržavanja istorijskog i kulturnog nasljeđa iz oblasti numizmatike u Crnoj Gori, CBCG će:
 - a. sprovoditi aktivnosti na sakupljanju muzejskog materijala radi dopunjavanja numizmatičke zbirke, u prvom redu kolekcije crnogorskog novca perpera, kao i prikupljanje istorijske građe i dokumentacije vezano za izdavanje crnogorskog novca;
 - b. stručno prezentovati numizmatičku zbirku i ostale eksponate domaćoj i inostranoj javnosti;
 - c. promovisati Muzej novca, kao instituciju od kulturno-istorijskog značaja i instituciju od značaja za edukovanje javnosti i promovisanje uloge i značaja CBCG u finansijskom sistemu Crne Gore;
 - d. razvijati saradnju sa centralnim bankama, drugim muzejima, kulturnim, naučnim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu, s ciljem unapređenja prakse u ovim poslovima.

- 9.** Kao podršku za realizaciju navedenih ciljeva u ostalim oblastima od značaja za izvršavanje funkcija iz svoje nadležnosti, CBCG će:
 - a. kontinuirano unapređivati informacioni sistem i obezbjeđivati adekvatan nivo njegove raspoloživosti i sigurnosti, a naročito ICT infrastrukturu koja je namijenjena kao podrška za rad Platnom sistemu CBCG (RTGS i DNS), glavnom bankarskom sistemu (GBS), sistemu prinudne naplate (SPN), kao i ostalim sistemskim servisima internih i eksternih korisnika (SIS);
 - b. raditi na unapređivanju sistema za upravljanje operativnim rizikom u CBCG i njegovom usklađivanju sa okvirom koji važi u Evropskom sistemu centralnih banaka;
 - c. stalno unapređivati sistem za upravljanje bezbjednošću informacija u Centralnoj banci, u skladu sa standardom ISO/IEC 27001 i dobrom praksom iz ove oblasti;
 - d. nastaviti sa aktivnostima na uspostavljanju sistema za upravljanje kontinuitetom poslovanja u CBCG, u skladu sa standardom ISO 22301 i dobrom praksom iz ove oblasti.

- 10.** U svom poslovanju CBCG će se voditi principima društveno odgovorne institucije, kako prema zaposlenima, tako i prema društvu u cjelini i svoje poslovanje bazirati na univerzalnim principima zaštite ljudskih prava, prava iz oblasti rada, očuvanja životne sredine i borbi protiv korupcije. U tom cilju, CBCG će:
 - a. nastojati da u okviru svog poslovanja usvoji, promoviše i primjenjuje deset osnovnih načela u oblastima ljudskih prava, prava iz oblasti rada, zaštite životne sredine i borbi protiv korupcije koji su definisani u Globalnom sporazumu UN;
 - b. nastaviti aktivnosti na promovisanju i podizanju nivoa ekonomskog znanja kroz učešće predstavnika CBCG kao gostujućih predavača u visokoškolskim

institucijama, organizovanje i pružanje pomoći u istraživanjima iz oblasti ekonomskih nauka, nagrađivanje najboljih đaka, diplomiranih studenata, magistranata i doktoranata obrazovnih institucija;

- c. efikasnim korišćenjem resursa, implementacijom primjera dobre prakse i kreiranjem dobre atmosfere za rad, stvarati uslove za kvalitetnije ostvarivanje funkcija i realizaciju radnih procesa, bolju motivaciju i angažovanje zaposlenih i smanjenje troškova poslovanja;
- d. nastaviti da u skladu sa finansijskim mogućnostima, izdvaja dio svog prihoda radi uključivanja u humanitarne akcije i podršku razvoju kulturnih, istorijskih i drugih vrijednosti društva i doprinosti jačanju civilnog društva kroz javno učešće u brojnim društvenim i socijalnim aktivnostima.

11. Ove smjernice objavljuju se na internet stranici CBCG.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-8888-3/2017
Podgorica, 30. 10. 2017. godine

PREDSJEDAVALAČI
GUVERNER,
dr Radoje Žugić, s.r.